

Laptulajdonos:
Dr. VÁKÁR LAJOSNR
 Felelős szerkesztő
RÉSEGH VIKTOR
 Kiadóhivatal:
 Vákár könyv- és papírhelyes-
 kedése, hová a hirdetések
 árát és előfizetési díjak elő-
 re küldendők.
 Egyes szám ára Lei 2.—

CSIKI LAPOK

POLITIKAI, KÖZGAZDASÁGI ÉS TARSADALMI HETILAP

Előfizetési árak:
 Egész évre Lei 180.—
 Félévre " 90.—
 Negyedévre " 45.—
 Külföldre egy évre " 440.—
 Hirdetési díjak a leg-
 olcsóbban számítva.
 Kéziratok nem adnak vissza
 Nyilvántartási közlemények
 díja soronként Lei 25.—
 Megjelenik minden vasárnap

Az egyesülés ünnepe.

Január huszonegyediké nagy ünnep a román nemzet történetében. Ez a nap jelképezi a török hódoltság alól felszabaduló román fejedelemségek egyesülését. Havasalföld és Moldava politikai vezetői belátták azt a nagy veszélyt, mely a minden kapcsolat nélküli román fejedelemségekre a Balkánról mindinkább kiszoruló Törökország helyét elfoglalni igyekvő orosz befolyás formájában jelentkezik s ezért igyekeztek egységes monarchiává összerendezni a különben egymagányelvű, de külön közigazgatási román fejedelemségeket.

As ötlet bevált és 1858 évi január hó 24. meghozta a kívánt eredményt. Január 24. volt az első alapító az egységes román állam megalapításában s ezt követte pár évvel később a május tizek háromszoros ünnepe, míg 1918. december elsejéig végé betetőzte a nagy álmot, az összes románok egyesülését.

As idő távlatából nézve január hó 24. é, nagyon szépnek tűnik e'6. tünk az egész. A régi krónika lapjait forgatva, megjelenik előttünk a francia forradalom kitermelte felvilágosult liberális és utolsó fellobbanása. A szabadság, egyenlőség, testvériség jelszaván nevelődött román fiatalok önszertlen megnyilatkozása-ként tűnik fel az egész s még jobban megszüpíti ezt az a tény, hogy az aránylag kevés sajtótermék az egész egyesüléséért vívott harc-nak minden személyt és anyagi érdektől mentes hasznos háttérrel fest.

A múlt ködébe bukolva, es a dátum egy tünk fel nekünk, miha a pár nemesdélkel fiatalabb elődök becsületesebb akarással tudtak volna harcolni fel-pró-zott népük jobb sorsra tereléséért. Leiki szeméink e'6. tünk megjelenik a sok spró államcsekn, melyeknek egészen lakósega egységes volt léleiben s csak a világ-pólitikát diktáló nagyhatalmak beleegyezését várták, hogy az a mind-n szívből kibuggyanó akasó leiki egy-ség a megfelelő politikai szer-pat is megkapja, amely-nek megvaló m'ását olyan kitoró örömmel jelezte az egyesülés tancsként lemert neptánc, melyet azóta is együtt táncol összenélkülve ur és paraszt egyaránt.

A ködbeveső távozás valahogy megglóriáste azt az ünnepet a mi szemünkben, mert miatgy utó játéka volt a szab-dasáért Európásserte vívott általá-nos küdelmeknek. Es a megsokszorozott mai évforduló astán eszükbe juttatja, hogy körül nézzünk, vajjon mi lett abból a beteljesedésnek indult hatalmas leiki egységből, amely azt a pár milliós kis népet a Balkán legssámotterőb hatalmi tényezőjévé felduzzasztotta.

A helyzet kép bizony szomorú. Magánit hatalmas lett es az ország, de bejst, belső ellentétel is arány-talannal megnövekedtek. Alig két évtizede valósult meg az álom s a leiki egység híveszett belőle. As özet-lenséget felváltotta az érdekek, anyagi előnyök jegy-

ben indított politikai küzdelem, mely minden követ-kezetlenséget, köpönyeg fergatást megenged a cél előlése érdekében.

Egymással homlokgyezet ellentétben álló poli-tikail csoportjai marják, rágják egymást s a tülekedes-ben minden fontosabb az ország érdeknél. Felváltva küzdenek egymással a legssámotterősebb eszméi és érdekcsoportok s a lelki egység híveszésének bizonyíté-kaképpen el-elődördül néha egy-egy fegyver, kioltva az igaz értéket jelentő életet. Tizenkilenc esztendő alatt törvény törvényt ért, parancs parancs után jött ennek a nagy vérontás árán egységesített területnek az épégben tartására, de soha egy vezető sem gon-dolt arra, hogy a lelki épség megővéséért is kell gon-dolni.

A kibillent lelki egyensúly helyreállításának elengedhetet-len feltétele az is, hogy es az önkaratán kívül id-ez-ekadit ötmillió kisebbbégli polgár, kiket vagyonyuk, tradíciójuk, életföltételek idsköt az ösalkitól örököit földdarabhoz, ne legyen játékszer a

Sőt éppen a lelki egység az, amivel ezt az erős-n tarka, rokonelvű országot össze lehet kapcsolni egységes szilárd államfömbbés s a lelkek hétéjének összhargha hozása sz egyedül vezet fönal, mely az a'ig két órtizid s állam jövőben való nyugalmát és fennmaradását az idők viharai között bizto síthasja.

Január huszonegyediké legyen fordulópont az ország politikájában s szabjon es a dátum új irány-vonalakat a jövőre nézve, hogy a nagy leiki egység megvalósulása esetén együtt örlühessen az ország mind-n lekija s csak ekkor lesz teljes az ország jövője. ha majd mindnyájan összeölelkezve táncoljuk az egyes-ülés táncát. — Nagy, nagy átalakulást jelent ez, de megvalósítható és meg is kell valóítani, mert ez az egyetlen kivezető ut a jövő ködgyűs felé.

A Magyar Párttól.

A Magyar Part csikmeryai elnöki tanácsa 1937 évi január hó 16. én a megye székhelyén ülést tartott, melyen a tagok csaknem teljes számban vettek részt.

A március hó 25. évi üléstől törési táncválasztások ügyében az elnöki tanács a Párt megyai intézőbizottságának tagjait felkéri arra, hogy köz-é-gükben közbenjárásukat tegyék elő meggyezéses lista benyújtását s olyan polgárok jelölését, akik a közbizalmat megérdemlik. Községekben a Magyar Part jele alatt lista nem nyújtható be. A közigazgatási törvénynek a községi választásokra vonatkozó rendelkezését Dr. Pál Gábor elnök hírlapi uton fogja is-mertetni.

As elnöki tanács megütközéssel értesült arról, hogy a kizárólag gazdasági célokat szolgáló gazda-

török szervezését is a hatóság akadályozza, mint az legu-dobb R-cul községben előfordult.

Danesi községben régi székely családok gyermekeit név- és vallásváltással jegyezték be az állami születési anyakönyvbe. E jogtalanság orvoslása érde-kében megfelelő lépések megtételére az elnöki tanács az elnökök megbízást adott.

As elnöki tanács tudomásul vette az elnökök számos bejelentését és elhatározta, hogy a tavasz folyamán megyei közgyűlést fog tartani, melynek határ-napját később állapítja meg.

Helyes célkitűzések.

Mult számunkban az Erdélyi Gazdasági Egyesü-let nagyszerű tevékenységével foglalkoztunk. Az át-szervezett E. G. E. vezetősége Szász Pál elnökkel es élen fellépett az egyre jobban kimélyülő gazdasági elhagyatottságot s eladatos tervekkel jött a gazdák segítéegére. Értékes munkáját minden bizonylani siker fogja koronázni. A terve vett tanfolyamok során es fogja bizonyítani ez a nép azt, hogy tanulni akar s a jobb jövő reményében boldogulást mind-n rendelkezésre álló eszközzel elő fogja segíteni.

E széleskörű és egységes mozaikkal kap-csolatosan egy másik, rokon, nem kevésbé fontos munkáról is meg kell emlékeznünk. Kősei másfél éve esendes, de annál eredményesebb munka indult a erasovi „Agisa” szövetkezet közművelődési csoportjánál. A szövetkezet vezetői, élükön Kacsó Sándorral arra a következtetésre jutottak, hogyha kisebbbégli magyar népünk gazdasági, közművelődési es egységesülj az elvonulat emelni akarjuk, betűnös s azon keresztül tudáshoz kell juttatnunk.

Az elképzelést tett követte. As „Agisa” körül csoportosult lelkes, fiatal gárda azonnal munkába állott. Hivonta, öt lejes árban, közgazdasági, közművelődési es egységsügyl osztaíra tagolva, egy-egy kis könyvet jutit a egyes kisebbbégli magyar nevelégek asztalára.

Gondos felkészüléssel készítik ezeket a könyveket. Csaladotthon haladnak a kitűzött irányban. Már ott tartanak, hogy 14 könyvük jelent meg, 14 érté-kes munka, mely a font vásoit irányban, az iskolán kívül való népnevelés eddigi világ viszonylatban is bevált eszközzel segítségével sok ezer kiagazda családot oktat. Egész Transsylvania területen közkedveltek ezek az igazán értékes s a mai körülmények között szinte megbecsülhetetlen könyvek. As E. G. E. is felismerte a jelentőségüket s már keset nyújtott az „Agisa” kez-dőművesítésének s szervezetsége utjan terjeszti a kiadványait.

Kézt késbe téve halad es a párhuzamosan, egy-és ugyanazon célkitűzésekért folyó munka. Ennek es is a rendje, hisz a jóakaratu emberek találkoznak szék-

A „CSIKI LAPOK” TÁRCÁJA.

Érdekesek Toplita-Ciuc kös-ség multjából.

XXX.

Törzssökös székely volt-e Török Mátyás, vagy nem?

Élthes Gyula dr. a Csiki Lapok folyó évi 3. ik számában kösült cikkéből vesse a következő idéseket?

„A székelyek a Székelyföldön nemzeti törzsi szervezeten éltek, éppen azért távol állott mindenkor tőlük annak gondolata, hogy idegen népeket vagy fajokat magukba olvassanak...”

„A székely törzsi szervezet **arisztokratikus és kizárólagos** jellegű volt, mert a törzsnek tagjai szüle-tett székelyek voltak s abba felvétel úján csak igen ritkán, inkább házasság folytán fogadtak be idege-neket.”

Hogy ez a „befogadás” még házasság esetén sem ment egy könnyen, annak bizonyítására — faum multjából — a következőket kösülhetem.

A Lelliceni nemes Veress-család hat férfi tagja 1802. október hó 14. én Toplita-Ciuc—tanuvallatást rendelkeztek el, hogy az idevaló Török-család ellen beindított bírtok perükben a saját tanuvallatására kellő bizonyágokkal rendelkez-hessenek.

E tanuvallatás eredeti jegyzőkönyvéből 1803 évi február hó 25-én tapocsi Csodó Ignác „nem-s lófó személy es Ns. Fel Csik Széknek Hítós Assessora” által „az igaz valóságos originalból minden hosszadás, kivétel vagy váltogatás nélkül” készített hiteles má-solatból (mely Bótar Károly ur tulajdonában van) a következőket olvashatjuk:

„Panas Legitimam Exmisionem, Kérésekre Lelliceni Ns. Veress András, Péter,

Gergely, Ignácz, Dániel és Ferencz uraknak elmen-tünk in hoo Anno presentí 1802. die 14. Oc tobris Toplita Ciuc

az odavaló Lófó Lajos István háshoz; es mely vallókat (t. i.: tanukat) es ide alább beirandó Patsétnak erejével előnkben hivattak, azokat előbbben is erőss hűtél megeskütvén, az előnkben adott kérdésekre megkér-dztük es hűtök után tett vallás-tételeket írjuk meg modo sequenti.”

„A Patsét pedig ilyen:” (Itt következik a tanu-vallomásra 12 H'rt terhe alatt megidázó „patsét” (parancs) szövege, melyet Lázár Ferencz felsikí al-kirá'ybíró viss-pecsétje zár le).

A tisztázásra váró kérdések pedig (a könnyebb megértés kedvéért régtlenségűkből kissé átímltva) a következők voltak:

1.-o. Tudja-e, vagy valami írásból látta-e, ol-vaata-e, vagy olvastatni hallotta-e a tanu, hogy Lelliceni—Csik-Sat-Lelicki néhai nemes Veress Péter ur itt Toplita-Ciuc lakott volna s ha igen: hol volt ennek belső Curája, lakó helye es kik annak viccinussal mind a két föld?...?

2.-o. Ezen belső után járandó külökkel, szaná-fű es esántó földökkel, colonália szesitőktal ki, micsoda titu us: alatt es mennyiért bírja es hol, kiknek a szom-azédságakban vannak ezek?..

3.-o. A most itt Toplita-Ciuc lakó Török nevezetű emberek ide való ósgyökeros eredetű törzssököről indulo örökösök-e? vagy nem? — es ha nem: miként szármastak ide es itt miként kezdetek megbirtokosodni?..

4.-o. Midőn most nem régebben Török Péter es Gáspár egymás kösött osztozódnak, tartott-e valami jószágot meg Török Péter, hogy Gáspárnak abból nem adott es asokról mit mondott, hogy micsoda örök-ség volna? es kiket illetne? s azokat micsoda titu us: alatt bírja es mennyiért?..

5.-o. A Lelliceni nemes Veress-família akarmi titulu: alatt illető belsőköt, külököt itt Toplita-Ciuc—Csik-Toplitan és a falu határában,

akár:iknek legyen biradalmában, hogy ki, mennyiért es micsoda titu us: alatt bírja? valja meg a tanu igaz hűte es lelke ümerete szerent; ugy azt is:

6-to. Hogy midőn tavaly a Törökök (t. i.: a Török-család) pánzell kinaltattak ezen Veress-família által, arra mit feleltet es mit beszélhettek?

7-to. Néhai Veress Péterné (megjegyzésem: Mi-hály Erassbet), a fennirt néhai Veress Péter özvegye testam:an:unor tett-e, vagy nem? es hogy a' mit tart (t. i.: tar:am:as!) es hogy most hol, kinél tartatnak, tanáltatnak?

A kihallgatott „Bizonnyok” nevel a következők voltak:

1. Lakatos Mihály (82 éves) es 2. Miklós György (72 éves) „colonus.”; 3. Bernád József (50 éves), 4. Antal Mihály (88 éves), 5. Balint Janos (76 éves), 6. Kirdos Janos (76 éves), 7. Santus Ignác (59 éves), 8. Anda Tamis (66 éves), 9. Abraham Jaxabné szűt. Daradita Anna (80 éves) „lófók”; 10. Iatae Peter (70 éves) „colonus”; 11. Lajos Kiek (65 éves) es 12. György Pál Peter (85 éves) „lófók”; 13. Szász Peter (83 éves) „colonus”; 14. Pál József (68 éves), 15. Miklós Aiberi (60 éves), 16. Andras Jakab (62 éves), 17. nagyobb György Pál Janos (62 éves) es 18. Bójtke Lórintszé György Pál Anna (104 éves) „lófók.”

A tanu vallomásokból a következő érdekességek tűnnek ki:

1. A Lelliceni „Veress-familiának” faurikban két „belső jószága” volt. Mindzetőt pontos-an meg is jelölték a tanuk.

2. A „valló”-ként is kihallgatott Lajos Kiek lófó szomszédságában lévő belsőn — ebben az időben már — a Török-család egyik tagja: Péter-hana állott.

3. A „belső” után járandó „külök, szaná-fű es esántó-földek” pedig a következő határreéseken vol-tak: a „Karóra-menőben”, a Tormás-tó” nevű helyen, a „Csitsai Nyir” szőlőn, a „Szepvis tövin”, az „Oas-banyában”, a „Kod-patakában”, a „Kapolna-pataká-

lat. Találkozások kell, mert csak így udják eredménnyel szolgálai népük érdekelt.

A mélyebb dolgokat kutató gondolkosok az első pillanattól tisztában vannak azzal, mit jelent jelen körülményeink között az „Agria” közművelődési szakosztályának a munkája. Nem kell ezt bővebben fejtegetni. Ég csupán arra rámutatni, hogy az utóbbi időben mindenki és mindenhol az iskolán kívül való népnevelést eszorgalmassa. Az „Agria” kitűnő munkatársai ezt az elképzelést ténylegesen a tények nyomában hozzák eredményesen gyakorolják.

Ezész Transsylvania területén eszes példányokban futnak a nép közé a tudást és műveltséget hordozó kis könyvecskéik. Gyakorlati, szakemberek munkái ezek. Olyan emberek, akik az élet nehéz küzdelmei során megszerzett tapasztalatokkal tették tűzállóvá elméleti tudásukat s most ezt juttatják a néphez.

Sajnálattal kell megállapítanunk, hogy megyénk ezen a területen is leghátul kullog. Sokan akadtak, akik az „Agria” kiadványokkal szemben ellenséges magatartást tanúsítottak. Nem tudták vagy nem akarták felismerni annak az igazán nagyserű és értékes munkának a jelentőségét.

Nincz igazuk ezeknek az embereknek. Ajánljuk, vegyék kezükbe az eddig megjelent 14 füzetet s olvasásuk át. Meg vagyunk győződve róla, hogy azonnal megváltoztatják a véleményüket s ha jóakaratu, néptű sorozat lelkűzőn viselő emberek, legnagyobb és őszintén szándékolva lesznek ennek az időszéri, tényleges és súlyos értéket jelentő munkának

Varmegyéneknek ebben a tekintetben igazán szerencsés helyzete van. Közbirtokosságaink, ha súlyos anyagi gondok közepette is, de állanak. Arra is törekednek, hogy havi 150—200 lejt áldozhatson minden vagyonközösség erre a célra. Egy tömegben vehetnek meg a könyveket s rendszeres könyvtári kezeléssel tagjaikhoz juttatni.

Hisszük, hogy az arra illetékes körök megértik az elképzelésünket és bekapcsolódnak ebbe az igazi és időszéri munkába.

Apróságok.

Egyszerű nyomtatott levelezőlapot hozott Budapestől címünkre a posta. Nagy Imre festőművész küldte. Ertesít, hogy az „Erdélyi Helikon Magyarországi Barátai” rendezik meg képiállítást a „Vigadó” termeiben. A kiállítás január hó 24-én nyílik meg és február hó 7-én zárul.

Nagy Imre sikerében egy pillanattig sem kételkedünk. Mi láttuk, mivel ment a fővárosba. Azt a nagyvonalú művészetet, amit ez a nagytehetségű, izig-végig székely művész képvisel, méltányolni fogja a világváros műértő közönsége.

Lélekben a kiállító tereben vagyunk Nagy Imrével. Sikere a mi örömünk is lesz, hisz közénk tartozik, együtt érez és él velünk a gondolatai a világváros zajos forgalmából jöginódi gazdasága felé, tehát közénk szállanak.

Jól tudjuk azt is, hogy Nagy Imrét semmiféle siker nem tántoríthatja el közülünk. Errett lejjel alapos meggondolás után határozott sorsa felett s úgy érzi és tudja, hogy itt, elhagyatott és kizárólag önmagára utalt népe között van a helye.

Ez a tudat meg értékesebb teszi őt számunkra s érthető, hogy szeretettel kísérjük minden lépését. A szerető és együttérző testvérekhez hasonlóan üdvözöljük ezzel az alkalommal és küldjük szívből jövő jókívánásainkat.

Az utóbbi napokban ismét sokat szerepel a székelykérdés a fővárosi román sajtó hasábjain. Mindenképpen azt

ban, a „Vész” nevű helyen, a „Hargha” nevű lábban, a „Pást” mellett, a „Rész-mondóban” és a „Köszep-lábonban”.

4. A legérdekesebb válaszok azok, amelyeket a harmadik kérdésre adtak a tanúk. Lakatos Mihály — például — így felel: „Én — Lakatos Mihály — mind az edesatyámtól, mind más régi öreg emberektől úgy hallottam, hogy esen Taplotzai Török család nem ide való és székely volna s lett volna, hanem: az édes anyja a törököktől el lévén raboltatva, onnan való visszajövetelével a méhében hozta volna ide Törökországból Török Mátyást (és onnan vette volna magának a Török nevet is) s ki anyjáról növekedvén az Somlyai Tisztelet Páter Franciscanusként szolgált hosszasan s ezen belső jósságot is ottan ide ő szolgálataival nyerte volna Páter Franciscanusként, mint hogy a Vereas-familától régen esen jósság a Tisztelet Franciscanukhoz adatott volt. Én ősmertem Török Mátyást s ennek a fiait is: Janost s Jánosnak a most is életben levő fiait: Pateri.”

„A más belső jósságot pedig — toldja meg a vallomását Lakatos Mihály — a melyen most Török Páter lakik, nékem esen Török Páter édes anyja néhai Török Janos beszéltette, hogy azon jósságot néki, és ez ő fiainak Paternek, Fiednek. N más Vereas Ferencz Uram adta volna, hogy építettének res és a mig élnek lakjanak a sajtó; a Vereas Ferencz uram leánya lévén esen Török Páter felesége, kiket én jól ismerem.”

Abrahám Jakabné Daradlt Anna — e belső jóssággal kapcsolatban — meg a következő vallomást teszi: „... az én néhai férjem, a Török Páter házában, a midőn építették, sokat dolgozott s midőn dolgozott hita Török Janos, a Török Páter anyja: szám nélkül mondotta, hogy a Vereasok engedelméből épít azon jósságra a házat.”

A kihallgatott tanúk — esen belsőt után járó — kiközösítik a tudnak „Vereas-júson valókat” a Török-család kezében és használatában; pedig — a mint a tanúk együttesen vallják — „mivel a Török-

akarják bebizonyítani, hogy a székely teljesen elűtő faj a magyartól, aboz semmi köze, csak a nyelvét beszéli. Egyes régi, vagy újabb keletű munkákból céltudatosan idézeteket kapnak ki s állításukat ezekkel támasztják alá.

Az újragosinálásban csak egy kicsit jártas ember azonnal tisztában van azzal, hogy előre kitűzött, előirányozott vonalon haladnak ezek a lapok s az ilyen súlyos, mélyen tudományos, történelmi tudást és jártasságot igénylő kérdéseknél is egyszerű hétköznapi, tulságosan felszínes, következetesen semmi komoly bírálatot nem álló eszközökhöz tolyamodnak. Hatást vadásznak s naivan azt hisszük, hogy célt is érnek.

Mi a teretkre hozott székely kérdéssel kapcsolatban e lap hasábjain több ízben elmondtuk a magunk véleményét. Leszegedtük, hogy: a Székelytőlönön másfélezer esztendő óta élő nép egy és ugyanazon vérségből, fajból származik a magyarsággal. „Nemcsak” a nyelve magyar, hanem a származása, az eredete is. Kétségtelenül döntő történelmi tények igazolják ezt az állításunkat, akár a Hunszármazást, akár más ilyenirányú történelmi bizonyításokat veszünk alapul.

Hogy zárt, közsziklából épített és minden lehető és elképzelhető körülmények között külön okmány kezei között élt ez a nép, ez az ősfoglaló nemzet ősi időkből származó és feltéve őrzött törzsi hagyományaihoz és jogaihoz való ragaszkodását bizonyítja.

De hagyjuk ezt a fejtegetést. Inkább mást kérdezzünk. Úgy érezzük joggal kezdeztük: miért magyar a székely, ha köztisztviselői állást kell elfoglalni és miért nem magyar, amikor „csupán” faji hovatartozásáról van szó? Hogy magyarságuk meg ezeket a súlyos és bőrünkre menő ellentmondásokat?

Kérdések ezek, melyekre nem kapunk válaszokat, csak alaplan vitákat, gyanúsításokat és feltűnő sok esetben meg nem érdemelt igazításokat.

Ilyés Gyula „Puszták népe” című könyvével, melyről bizonyos többségi oldalról jóval alaptalan támadásokkal kapcsolatban, néhány sorban már ismertetést közöltünk lapunk hasábjain, az utóbbi időben feltűnő sokat foglalkoznak a lapok. Politikai és világszemléleti beállítottságukra való tekintet nélkül, egyhanguan leszegedik, hogy az utóbbi idők egyik legrealisabb, művészi és értékes munkája ez a könyv.

Írója ismeri az anyagot. Hogyne ismerne, hisz hosszú időn keresztül élt a „puszták népe” között. Tanyán született, ott nőtt fel s onnan indult utjára ez a ritka képességű magyar írótehetség. Ilyés, íróirásai tulnyomó többségétől eltérő, nem híve az elvont „fogalmaknak”.

Létező és még bonckés alá nem vitt anyagot dolgoz fel. Győztesen ragadja meg a dolgokat s nagyserű megfigyeléssel és kifinomult íráskézséggel, nagy tudással viszi az olvasóközönség elé súlyos problémákat feszegető, megvilágító és sürgős cselekvésre serkentő gondolatait.

A „Puszták népe” minden egyes sora megdöbent, tanít és utat mutat. Szent meggyőződéssel vallja és helyesen, hogy: a létezés és élő dolgok elitkolni nem szabad. Felszínre kell hozni, vita tárgyává tenni, mert csak így lehet a bajok gyökeréig hatolni és javítani.

Új, eddig teljesen járatlan utakon halad Ilyés Gyula. 3 millió elhagyatott, eddig tudomásul sem vett, urasági cselédsorban tengődő tömegkeres magyar érdekében emeli fel a szavát. Magyarokért beszél, akiket évszázadok meszeségében rejlt keserves sorsuk — ki tudja milyen igazságtalan körülmények között? — a társadalom mélységébe taszított. Sorsukkal nehezen békültek meg, de ma engedelmessé „kaleporgató”, urak előtt alázatosan „vigyázba” merevedő, akarat és öntudat nélküli bábnak, akik elől az egyre erősödő germánáramlat elkaparintja a Dunántul magyarnak ismert és tartott földjeit.

Mély, megszivlelendő s meg nem értés esetén sötét jövőt rejtő képet festenek Ilyés Gyula sorai. Sajnos nincs

oszlád eleje nem volt ide való őss székely: öröksége sem lehetett magának, hanem a mi van is, másoktól szerette a hogy lehetett.”

A Török Páter Által birtokolt belsőre vonatkozólag Szász Páter, a 83 éves „colonus” még a következőket mondja: „... azt a oszlád néhai tisztelt Calc. Taplotzai D. mokos Jozsef ur bírja hallozjára Vereas Mihály uram adományából — kiközösítve együtt — midőnddigi, mig a most élő b. n. lévő Török Páter elvővé Fied őt az Vereas Ferencz uram leányát (B. r. hála) feleségül, aruán egy vőve keséhes a Vereas-familiait ismét Vereas-just.”

A tanulóimárok figyészítése képen s a székelyek ősi alkotmányából következő különleges jogi helyzet eles kidomborítása céljából, meg id. kell tisztán — az ugyancsak e p. res ügyben — 1803 február hó 26-án ílvett előirásból a következő hivatalos megállapítást:

„Török Mátyás nemcsak birtoktalan, sőt birni is elégtelen volt, mivel Török országából származott.”, mely után — salgoron es könyörtelen leletként hangzik a Török család képviselői felé:

1-o. Vitágos a fenn itakból, hogy Kegyelmetek itt Csik-Taplotzán impossessionation emberek voltak.

2-do. Hogy az irt Vereas-familia örökségin kezdették birtokosságokat. Mely szerént, a mit ezen örökség után szerettek, azt a tisztelt Örökséges Familiának szerettek, onnyival is inkább hogy nemcsak birtoktalanok, sőt birhatóságtalanok is...”

Ime, ilyen „simán” ment a székely törzserve-sztesbe való befogadásán meg annak a Török-családnak is, amelynek pedig az elődje — ha idegen apától — de kétségtelesen székely anyától származott. Pedig a oszládi kapcsolatok sem hiányostak már!! — G. S. —

helyünk és terünk a könyv megtelelő ismertetésére. Nem mulaszthatjuk el azonban ismét felhívni rá a figyelmeket. Ezt a nagyserű írásművet el kell olvasni és gondolkozni fölőtte. Sok mindent másképp, helyesebben fog látni és megítélni olvasás után a koponya.

Remetes községből szokatlan hír jutott hozzánk. — Eszerint az ottani közbirtokosság vagyonát, felsőbb közigazgatási rendelkezés alapján, márcól-holnapra, egyszerűen birtokba vette a politikai község. Indok: az arányosítás alkalmával a vagyonközösség egész területét a politikai község nevére írták. A kezelést az előjáróság végezte. Az osztotta ki a fajtalékokat, adta el a fölösleges vágterületeket s általában intézte az ügyeket egészen 1921-ig, amikor szabálytalanul alakult meg a most feloszlaltott közbirtokosság vezetősege és vette kiölon kezelésbe a vagyont.

Eddig a tény és az indoklás. Jelen pillanatban bővebbet nem tudunk az esetről.

Ez is elég ahöz, hogy gondolkozzba essék az ember. Mi és hogyan történt Remetea községben? Hogy kezelhette a politikai község a közösen használt ősi székely vagyont, mely az arányosítás során a tagok magántulajdonát igazoló külön telekknönyvekbe is be van jegyezve? Valami nagy hanyagság, vagy félreférisés történhetett varmegyénk egyik legnagyobb községében. Jelen pillanatban nem tudunk feleletet adni arra, hogy mi történt. Az eset azonban annyira szokatlan és feltűnő, hogy következő számunkig a helyszínen fogjuk megvizsgálni ezt a kérdést s a tapasztaltak alapján számolunk be róla.

Most csak annyit: éveken át sokszor hangoztattuk, hogy vigyázni kell a székely közbirtokossági vagyonokra. Nem labdák azok, melyekkel kényre-kezdre lehet játszani. Ahol baj van, tessék idejében és a megfelelő törvényes formák között tisztázni. Ezek a vagyonok nem lehetnek veszélynek hitéve. Nem mert ezek képezik a jövő egyedüli komoly lehetőségeit. Nem fognak mindég olyan emberek élni ezen a nem is olyan régen gerjuces és érdekeiért megalkuvás nélkül egyöntetűen harcoló földön, akik a jelen gyorsan muló percin tul nem gondolnak és törődnek semmivel. Komolyabb és előrelátóbb, töként hasznohajóbb gazdálkodásra szorul ez a kétségtelesen borongó körülmények között élő nép s akkor nagy, pótolhatatlan szerep jut a még roncsaikban is őriási értéket képviselő vagyonokra.

Ne szabad pillanattig sem szem elől téveszteni, hogy a jelen nemzedék elháríthatatlan felelősséggel tartozik utódaiknak. S szomorú volna ha ez az előbb-utóbb sorra kerülő felelősségre vonás jogos pálcatorréssal végződne.

Amint napihireinkből és az esküdtzéki tudósításunkból látezik, hogy az igazságszolgáltatás véres tragédiákat boncol. Ha figyelmesen követjük az eseményeket s igyekszünk azok gyökeréig hatolni kiderül, hogy a gyűlölet és az alkohol mozgatja a büncselekmények rugóit. Minden egyes esetben azzal védekezik a bíróság előtt álló, mezezeppent vádlott, vagy a vizsgálóbíró előtt büne következményeitől remegő gyanúsított, hogy részeg volt. Nem tudja mit csinált. Nyoma sincs a következményeket, nyílt férfiasággal vállaló magatartásnak.

Milyen elszomorító jelenség ez. Sőt több: megdöbentő. Megdöbentő, mert a székely alaptermészete nyílt és gerjuces volt egészen a legutóbbi időkig. Addig, mig nem az alkohol és az azzal kenyeres pájtás gyűlölet irányította az embereket. Píul az ember, amikor a keresztkérdések között bugdácsló vádlott, legtöbb esetben gyermekes elképzeléssel felépített védekezése mihaszna kártyavárként dől össze. Csak a pálinkabűz, a gyűlölet és duhajkodás marad meg belőle.

Ez így nem mehet tovább. Számolunk kell azzal, hogy kisebbségi nép vagyunk. Ha élni akarunk életképessegget kell, engedhetetlen köteleseggel bizonyítanunk. Tiszteletet kell és illik kivivnunk magunknak, hisz meg van hozzá az öröklött s elődeink által páratlan szeretettel és lelkesedéssel fenntartott kulturánk. Így, szánsalmasan, píruló arccal és lesütött fejjel sem mire sem megyünk. Így jelenetjük egymást, gyűlöljük és keserítjük amugy is nehéz életünket.

Mi hiszünk a mult erényeiben. Hiszünk a tradicióban s nem tudjuk józan észrel elképzelni azt, hogy ez a jobb-sorosa érdemes, nyílt eszü és jó tulajdonsággal rendelkező nép öngyilkosságba akar rohanni. S ha nem akar — pedig nem akar — akkor hagyjon túl az alkohollal. A sajtó és gyermekei jövőjéért hozza meg ezt az áldozatot, mely csak anyagi jólétét és jövő boldogulását segíti elő.

Hiszünk, hinnünk kell, hogy évek óta folytatott ezirányú rendszeres munkánk nem vezetett kárba. — Népünk előbb-utóbb rádöbben, hogy az alkohollal kötött szoros kapcsolatok és ha nem is hagy fel egészen véle, de emberekhez méltó keretek közé szorítja.

Tragédiák az esküdtzék előtt.

A háboru kitörése óta, az újvkor életbe lépett új büntető törvény értelmében, most folyik először esküdtzéki tárgyalás városunkban. Január 18-án ünnepélyes keretek között nyitotta meg az ülészakot dr. Miko targu-muresi táblabíró, dr. Todor és Sbarcea törvényszéki bírók kíséretében. A vádat Lascu főügyész, a jegyző tisztségét Nika törvényszéki jegyző látja el. Az esküdtteket a sorolás után beidézet 32 tag közül, minden soron levő új ügy előtt sorolás után jelöli ki az esküdtzéki szaktanács.

Városunk közönsége, sőt a vidék is nagy érdeklődéssel mutat az ügyek iránt. A nagy befogadó képességű esküdtzéki terem padjait zsúfolásig tölti a hallgató közönség s már két, reggel hét óráig húzódó ügy mellett, derekasan kitartott.

A népbíráskodás elvén alapuló előkelő bírósági intézmény nehéz ügyekkel kezdte működését. Eltövedt, az élet rendszer utjáról lecsuszott, de alapjában véve nem rossz emberek felett kellett ítéletet hoznia. S mi, akik nagy figyelemmel kísértük a tárgyalások menetét, úgy érezzük, hogy az esküdték első pillanattól fogva megértették hivatalukat

